

16558

M. N. M. MUZEUM
NYILAP OSTYAN

1-8.

1933/34.
I. szám.

M. N. M. MUZEUM KÖNYVTÁRA
1933/34. I. szám.

1933/34.

I. szám.

»ZSIDÓ DIÁK«

Magyar zsidó egyetemi hallgatók lapja
MEGJELENIK ÉVENTE TIZSZER
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V.,
Lipót körút 13. I. 6. Telefon: 13-2-69.

Postatakarékpénztári csekkszám: 39391.

Tartalom:

Második évfolyam kezdetén.
A londoni zsidó diák világkonferencia.
Sós Endre: Mit csináljon az éhező zsidó ifjúság?
Omega: Hivatalos Statisztika.
A „Zsidó Diák” pályázata.
Dr. Schwarz Mór: Kúrtharsóság.
Dr. Schwarz Mór: A nagy per.
Idézetek Sokolou beszédéből.
Egyetemünk rectorai és dékánjai az 1933/34 tanévben
Az első háborús generáció az egyetemeken.
Zádor György: Fegyveres fiataltság.
Hírek.

**A »ZSIDÓ DIÁK« további megjelenése függ attól,
hogy minden olvasónk egy új előfizetőt szerexzen!**

Egyes szám ára 60 fillér. Diákoknak: 34 fillér.

A címlapot Béla György tervezte.

16538

E számmal

második évfolyamunkat nyitjuk meg. Ünneplés hangulat tölt el, bennünket, felemelő tudata annak, hogyha akadályokon át is, de eljuttunk idáig.

Mert sokat küzdöttünk!

Rendes viszonyok közt sem könnyű egy lap elindítása. Hát még mikor az áldatlan viszonyok légióival kell harcolnunk.

De erőt adott és erőt ad nekünk e küzdelemhez az a felismerés, hogy önzetlen munkánkkal szolgálatot teszünk hazánknak és felekezetünknek.

A gyűlölet giz-gazának irtásával mentjük a tiszta-buzát. Védjük zsidóságunkat a hazug és gyáva támadásokkal szemben és mikor azért az emancipációért küzdünk, mely nem a papíron, hanem az életben van, hazánkért is küzdünk, mert a szabadon lélegző ember által termelt érték jelentősebb a nemzet szempontjából.

Védjük a haza érdekeit akkor is, mikor külföldre szakadt testvéreinkben az idetartozás érzését ébrentartjuk és zsongítjuk bennük azt a fájdalmat, melyet a lelketlenség szakasztott fel bennük.

De védeni akarjuk a zsidó diákság érdekeit a felekezeten belül is. Nem akarjuk, hogy a jövőben a zsidó diák élete a jótékonyági ügyosztályokhoz tartozzék, de elsörendű, állandó programpontja legyen a zsidó közösségeknek.

Hisszük, hogy a zsidó egyetemi ifjúság ezután még nagyobb számban csatlakozik hozzánk és segítségünkre lesz az érte vívott harcban.

Isten legyen velünk!

A „ZSIDÓ DIÁK” új címe:

V., Lipót-körút 13. I. 6.

Telefon: 13-2-69.

FELHIVJUK tisztelt előfizetőink figyelmét, kiknek jelen számunkkal féleves előfizetésük lejárt! Vidéki előfizetőink számához csekklapot mellékelünk és kérjük, hogy azon szíveskedjenek előfizetési díjukat átutalni. Fővárosi előfizetőinknél pedig pénzbeszedőnk fog jelentkezni, kinek bélyegzőnkkel ellátott nyugta ellenében kérjük díjuk kiegyenlítését. — Tisztelettel fordulunk hátralékos előfizetőinkhez is, hogy hátralékos díjukat kiegyenlíteni szíveskedjenek, mert lapunk fennmaradása függ attól, hogy előfizetőink pontosan beküldjék előfizetési díjukat!

Alondoni zsidó diák világkonferencia

Augusztus hó 4-én kezdődött Londonban a Woborn House-ban a zsidó diákok világkonferenciája. Mintegy ötven kiküldött vett részt a konferencián, melyre a magyar zsidó egyetemi hallgatóság részéről *Strasser Pál*, a MIEFHÖE eddigi társelnöke utazott ki.

A tanácskozások gócpontjává a világ gazdasági nehézségek folytán beállt általános helyzet tárgyalása lett. A második előtérben álló ügy: a Németországból elüldözött zsidó egyetemi hallgatók ügye volt.

A tanácskozások tulajdonképeni eredményét csak a jövő igazolhatja majd, hogy a különböző nemzetiségű zsidó egyetemi hallgatók között ki lesz-e építve a szoros érintkezés és lehetséges-e ezeknek együttműködése?!

A delegátusok az országok kiküldöttei voltak, akik között tekintette arra, hogy igen sok országban a zsidó diákság nagy része cionista, nagy számú cionista kiküldött volt jelen. Minthogy a főcél a gazdasági és szociális problémák megvitatása volt, a delegátusok nem akarván az időt eredménytelen vitatkozásokkal tölteni, a helyzet komolyságához mérten megállapodtak abban, hogy a jövőben a

Weltverband der Jüdischen Studentenschaft

nem foglal állást zsidó belpolitikai kérdésekben, hanem tekintet nélkül zsidó belpolitikai felfogásukra,

az összes országok egységes diákszervezeteit foglalja magában.

A konferencia előestéjén *Namier* és *Brodetzky* professzorok foglalkoztak a zsidó diákság világhelyzetével. Kifejtették, hogy a zsidó diákságnál érezhető a legjobban a szellemi foglalkozásuk túltengése. Ez az általános túltengés a legtöbb országban a diplomások válságára és a diploma értékének csökkenésére vezetett. Ezen a helyzeten javítani lehet-e, vagy nem: dől el a diákság jövő sorsa. Utmutatónak szolgáljon azonban a zsidó diákság számára Palesztina, ahol az ipari foglalkozás és a földművelés nyújt kereseti lehetőséget az intelligencia számára is! Ezen az ünnepélyes előestén üdvözölték a zsidó diák világ-kongresszust az angliai zsidóság vezetői és levélben Einstein professzor is.

Második és harmadik napon folytak le az érdemleges tárgyalások. Az egyes országok kiküldöttei beszámoltak a helyi helyzetről; ekkor bontakozott ki az a katasztrófális kép, amelyet ma a diákság és így a zsidó diákság sorsa is mutat. *A középeurópai államokban és Lengyelországban teljességgel lehetetlen az elhelyezkedés, de már a nyugateurópai államok is érzik az elhelyezkedés nehézségeinek súlyát.* Nem lehetett kivezető utat találni a német zsidó diákság helyzetének javítására sem, mert a francia és angol egyetemek, ha fel is fogad-

ják a kivándorló német zsidó diákságot, az egyetemi tanulmányok befejezése után elhelyezkedési lehetőségeket nyújtani nem tudnak.

Az egyetlen hely: Palesztina, amely fel tudja fogadni a mindenünnen kivándorló zsidóságot, ez azonban különösképp nem alkalmas a német zsidó ifjúság számára, amely még ma is görcsösen ragaszkodik a diplomás pályákhoz. Érdekes ebből a szempontból ép a német kiküldöttek jelentése, aki szerint csak a német zsidó ifjúság legkiválóbbjai tudták felfogni a helyzetet és áttérni ipari és agrár pályákra, de az átlag-emberek többsége tanácstalanul, diplomával a kezében vár helyzetváltozást. Ebből a beszámolóból és az egész konferencia szelleméből az a cél tárult a különböző országok zsidó diákvezetői elé, hogy a helyi viszonyoknak megfelelően mindenütt igyekezzenek egy új átrétegződésnek a szociális és gazdasági lehetőségeit felkutatni s igyekezzenek véget vetni annak a tévshelllemnek, mely a zsidóság körében a háború után terjedt el és amely egyedül a diplomában látja a boldogulási lehetőséget. A túlméretezett egyetemi tanulmányok ugyanis már tönkre tették a zsidó ifjúság sorsát és jövőjét.

Palesztina, Németország, Ausztria és Magyarország kiküldöttei tartottak még a tanácskozás keretében előadást, melyben külön-külön vették részletes tárgyalás alá a hazai egyetemi tanulmányi és szociális viszonyokat. *Strasser Pál* a magyar zsidó diákság helyzetét nagy körültekintésre valló hozzáértéssel tárta fel hallgatói előtt. Beszélt egyetemi ifjúságunk szociális és tanulmányi helyzetéről, szembeállítva az általános helyzettel. A zsidó diákság és a többi egyetemi ifjúság közötti érintkezési viszonyról, majd a diákságnak a hitközséghez és az OMIKÉ-hez való kapcsolatairól s végül a MIEFHÖE belső szervezetéről, működéséről és céljairól. *Az előadást megérdemelt általános nagy tetszéssel fogadták.*

Eddig a Weltverband der Jüdischen Studentenschaft vezetősége különböző országok kiküldötteiből került ki. Helytelen volt ez a vezetés, mert éveken át nem nyílt alkalom arra, hogy a vezetőség összeüljön és megtárgyalja az előállott új helyzetet. Különösen nyomasztó volt ez épen a legújabb időben, mikor a Németországban előálló helyzet sürgős intézkedéseket tett szükségessé. Az angolok tehát azt a javaslatot terjesztették a konferencia elé, hogy az Executive egy város kiküldötteiből álljon és így az azonnali intézkedés lehetővé válik. A konferencia elfogadta ezt a javaslatot és az Executive tagjainak a londoni zsidó diákság vezetőit választotta meg. Örömmel jelezhetjük meg, hogy a Weltverband Treasury tisztségét Lord Melchet vállalta magára, aki felajánlotta, hogy úgy a saját, mint politikai barátainak egész befolyását a zsidó diákság rendelkezésére bocsájtja.

Tanulság ebből a konferenciából a magyar zsidó diákság számára, hogy ma már igen kevés lehetősége van a külföldi segítségnek és a külföldi elhelyezkedésnek. Nem lehet számítani kivándorlásra, a nyugati országokban való elhelyezkedésre, mert a diplomások számára már Európán túl is lezárultak a határok. *Le kell tehát ülni a magyar zsidóság és a magyar zsidó ifjúság vezetőinek a tárgyaló asztalhoz és még kell fontolni azokat a lehetőségeket, amelyek megakadályozhatják a mai ifjúság katasztrófálisan rossz helyzetének további elmérgesedését.*

Szociális segélyekkel ideig-óráig egyeseken lehet segíteni, de átfogó program, átfogó irányítás nélkül teljesen reménytelennek látszik a jövő. Sajnos azt a szomorú tanulságot is levonhatjuk ebből a diák-konferenciából épen úgy, mint az utóbbi időben megtartott egyéb helvi és nemzetközi zsidó és nem-zsidó diák-kongresszusokból, hogy

a diploma ma már nem életpálya, csak egy műveltségi képesítés!

Mit csináljon az éhező zsidó fiatalság?

Ezt a cikket Sós Endre, a *Reggeli Ujság* főszerkesztője, a *Fiatalok Országos Gazdasági Szövetségének* elnöke írta lapunk számára, aki kilátásba helyezte, hogy a jövőben több ízben megszólal majd hasábjainkon. Örömmel üdvözljük a kitűnő publicistát cikkíróink sorában.

Volt egyszer egy hitközség, amelynek púpos elnöke volt. A nyomorék emberek között titkos szolidaritás áll fenn. Így tehát ebben a hitközségben csak púpos ember lehetett képviselőtestületi tag, rabbi, vagy samesz. Akinek nem volt púpja, az műpúpot tett a hátára, hogy púposnak tűnjön fel... Az elnök, akinek a kegyéért mindez történt, már régen meghalt, amikor a tagok még mindig púppal jártak. Senkisért merte letenni a műpúpját. Végre egy napon az egyik előljáró a kánikulában odahaza levetette a terhét. Ezt meglátta a véletlenül vendégségbe jövő másik előljáró, aki szintén ledobta a púpot. Erre azután megkezdődött a nagyarányú púpletevés. Egy nap se kellett ahhoz, hogy a púpos hitközségből egészséges emberek gyülekezete legyen.

Ezt a régi, sokak által elmondott és már általam is más példájával felhozott anekdotát ujítom most fel, amikor a zsidó fiatalság helyzetéről akarok egyet-mást elmondani ezeken a hasábjaimon.

A magyar zsidóságnak, sajnos, még mindig sok púpos vezetője és púpos hitközsége, intézménye, egyesülete van. A régi időkben talán

megfeleltek a hivatásuknak ezek a púpos irányítók és púpos közületek, de most itt az ideje annak, hogy a púpjaiktól megszabaduljanak. A művelet nem lesz nehéz: bizonyos vagyok benne, hogy a púpok jórésze csupán műpúp.

Ilyen műpúp például, az a felhogás, hogy ne csináljunk külön zsidó gazdasági mozgalmakat. Elvégre vallás vagyunk, amelynek csak szellemi javakkal szabad ellátni híveit.

Igen, vallás vagyunk. És csak a megörült világban tarthatnak bennünket tiszta fajnak, amely a maga külön faji szokásaival és felépésével ártalmára van a többi fajoknak. *De az a körülmény, hogy csak vallás vagyunk és nem faj, hogy csak felekezet vagyunk és nem nemzeti kisebbség, nem jelentheti azt, hogy rosszabbul járunk, mintha nemzeti kisebbség lennénk.* Ma ugyanis az állami és a városi élet számtalan területéről teljesen száműzték a zsidóságot. Ha azonban, amit a világot sem akarunk, nemzeti kisebbség lennénk, akkor mind-ezekben a hivatalokban képviselőtünk lenne népességünk arányában.

Én tehát úgy érzem, hogy rosszul tesszük, amikor nem kiáltjuk bele az ország közvéleményébe: Mi nem vagyunk külön faj, mi becsületes, adófizető magyarok vagyunk, akik Mózes vallását követjük, de azt kérjük, hogy — ne bánjanak velünk mostohábul, mint a nemzetiségekkel.

Zsidó katonatiszt, zsidó megyei és városi tisztviselő alig található. Akik még állami, vagy községi állásban vannak, majdnem mind a régi idők maradványai. Valóságos „csodabogarak”. Pedig a zsidó ifjúság helyzetén máról-holnapra könnyíteni lehetne, ha legalább felekezeti arányszámunk szerint elhelyezhetnénk a fiataljainkat a hadseregben, a megyeházán, a rendőrségnél és a többi „zsidómentes” helyeken.

Igaza volt *Biedl* Samunak, a szegedi hitközség nagy elnökének, hogy ezekről a kérdésekről beszélni kell és *ezeknek a kérdéseknek a megvitatására le kell ülni a magyar zsidóságnak az államhatalom képviselőivel.*

Tegyék le a zsidóság vezetői „műpúpjaikat”! Békebeli ideológiával, békebeli módszerekkel nem lehet többé sikeres munkát végezni a megváltozott körülmények között!

Nem a közjogi sikerek a fontosak. Nem a két rabbi felsőházi tagsága és a zsidó főrendek elszaporodása fogja megmenteni a zsidóságot. *Csak a gazdasági eredmények számítanak.* Arról beszéljenek a zsidóság vezetői, hogy hány zsidó fiatalembert juttattak kenyérhez megalkuvó politikájukkal?!

Herzl Tivadar annakidején kiadta a jelszót, hogy a cionisták hódítsák meg a hitközségeket. *Nekünk most ki kell adnunk az új jelszót, hogy a fiatalság vegye be a zsidó közületek erődítményeit és kényszerítse a veterán öröket a púposáguk kiküszöbölésére.*

A székesfehérvári zsidó ifjúság október 15-én a községkerület keretébe tartozó ifjúsági egyesületeket kongresszusra hívta össze. Ezen

a kongresszuson egy határozati javaslat fog elhangzani, amely felhívja a fiatalokat a hitközségi életbe való erőteljesebb bekapcsolódásra.

Elég volt a légüres térben mozgó ifjúsági szervezkedésekből, amelyek csak arra voltak jók, hogy néhány strébert elnöki, vagy alelnöki pozícióhoz és „érvényesüléshez” segítsenek!

A zsidó fiatalság feladata most már az, hogy elfoglalja a hitközségeket!

Nem bízunk senkiben és semmiben. Csak önmagunkban. Ha a zsidó fiatalságnak komolyan kenyeret akarunk adni, akkor félretesszük az útból azokat a púpos hitközségi vezetőket és azokat a rokkant intézményeket, akik és amelyek gazdasági boldogulásunkért soha semmit nem tettek.

A közjogi frázisok idején felnevelkedett és csak szavalni tudó, hitközségi irányítók alkalmatlanok arra, hogy gerincesen követeljék fiatalságunknak a kenyeret és hozzáállásnak a zsidó ifjúság gazdasági megszervezéséhez.

Mit csináljon az éhező zsidó fiatalság?

Kezdjen elkeseredett küzdelmet a gazdasági eszközökkel is rendelkező, de az új idők új szellemét semmibevevő hitközségek birtokbavételéért!

Sós Endre

Hivatalos statisztika

A nyár folyamán jelent meg a m. kir. Központi Statisztikai Hivatal kiadásában dr. Janik Gyula szövegezésében „A magyar főiskolai hallgatók statisztikája az 1931—32. tanévben”. Ez alkalommal a főiskolai hallgatók felekezeti megoszlását ismertetjük nagy vonalakban.

A hivatalos jelentés kiemeli és többoldalúan hangsúlyozza „az izraelita vallású hallgatók térfoglalását”. Az 1931—32. tanévben az I. évfolyamra beiratkozott zsidó hallgatók eddigi 10.3 százalékos aránya ugyanis 14.1 százalékra emelkedett.

Ellentétben az eddigi helytelen nézettel: a népességi arányszám alapján a főiskolai arányszámot vizsgálni nem lehet. Mert a népességi arányszámnak az egyetemekre való áttétele teljesen indokolatlan, elferdített és hamis eredményt mutat ki. Hogy az analfabéták, cigányok és egyebek egyetemi képzettség szempontjából számba nem jöhetnek: az nyilvánvaló. Hogy 100.000 lakosra hány főiskolai hallgató esik, az legfeljebb nemzetközi összehasonlító-statisztikai szempontból bírhat jelentőséggel. A főiskolai hallgatók helyes, az igazságot legjobban megközelítő arányszámát az érettségítettek arányszáma adhatja egyedül. (Jóllehet, ez sem ideális, mert az egyén tanulási készsége és vágya független annak vallásától, vagy nemzetiségétől.)

A középfokú iskolákban érettségi vizsgálatot tett tanulók között az izraelita vallásúak arányszáma az 1925—26. tanévben 25.1 százalék, ezzel szemben az 1931—32. tanévben már csak 18.4 százalék. (Ebből joggal következtethetünk a hazai zsidóság elproletarizálódására, az ifjúságnak kényszerült — minden esetre helytelen fel-fogásként „kényszerült” — ipari és kereskedelmi pályák felé való tendálására.)

Ha már most a fentiek alapján nézzük a zsidók arányszámát, akkor a cca. 25 százalékkal visszaesett zsidó maturáltak száma 18.4 százalék, — szemben a jelenlegi 14.1 százaléku felvett hallgatókkal. De ez a 14.1 százalék korántsem jelent még pontos arányszámot. Mert mint az adatok mutatják az 1930—31. tanévben 297-en, míg tavaly 232-en jelentkeztek a főiskolán újból, mint oklevéllel rendelkezők. Ennek nyilvánvalóan legalább 90 százaléka zsidó nostrifikáns, ami tehát 15 százalékos csökkenést jelent még.

Nem érdektelen, ha felemlítjük, hogy izraelita vallású főiskolai hallgatók arányszáma a népességi arányszámnak Németországban több mint négyszeré volt még tavaly, míg Cseh-Szlovákiában hatszorosa, Jugoszláviában kilencszerese, Romániában két és félszerese (Lengyelországban is másfélszeres) volt.

Az összes főiskolai hallgatók felekezeti megoszlása pedig az 1921—22 és az 1931—32. tanévben a következő volt:

	R. kath.	Ref.	Ág. ev.	Izr	Egyéb
1921—22.	57.1	19.2	8.8	12.0	2.9
1931—32.	59.0	18.6	7.9	12.3	2.2

Tehát (nem jelentéktelen ingadozás mellett) végeredményben az elmúlt tanévben a felekezeti arányszám szinte ugyanazt a képet mutatja, mint tíz évvel ezelőtt. (Hol van hát az „izraeliták térfoglalása”?)

Az elmúlt tanévben az összes hazai főiskolára beiratkozott 16.002 (100%) közül 1967 (12.3%) a zsidó hallgatók száma.

A külföldi főiskolákon tanuló magyar állampolgár hallgatók száma 1.803, melyből a zsidó hallgatók száma kb. 1.400 lehet és így magyar állampolgáru izraelita vallású főiskolai hallgatóknak száma együttesen: 3.400-ra tehető.

(E helyen csak statisztikai számokat kívántunk felsorakoztatni: szolgáljanak a jelen helyzet ismertetésének kibővítésére.)

Omega.

Középiskolai fiúknak nyújtsátok a „REMÉNY”-T

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, SZENT DOMONKOS-U. 14.

Pályázat

Egyetemeink évenként több száz diplomát adnak ifjainknak. A gazdasági helyzet, mely a legkisebb reménnyel sem kecsegtet, lehetlenné teszi ennek a nagyszámú diplomásnak az elhelyezkedését. Az egyetemi évek átmeneti szűkölködését a végleges diplomás állásnélküliség váltja fel. Zsidóságunk ezeknek elhelyezkedéséről nem gondoskodik, mint ahogy maga az állam sem tud a helyzeten semmit sem javítani.

Önkénytelenül felmerül mindannyiunk kérdése, hogy mi lesz? Azok, akik végeztek és azok, akik most végeznek, kérdik: *hol helyezkedjünk el?* Akik tanulnak, azok is fásultan beszélnek jövőjük kilátástalanságáról.

E téren feltétlenül tennie kéne a magyar zsidóságnak, mert az ifjúság elhelyezkedéséről intézményesen gondoskodnia: kötelessége! Tudjuk mindannyian, hogy segítséget, támogatást, még megértést sem kaphatunk máshonnan. Egymásra utaltságunk nyilvánvaló!

A „Zsidó Diák” második évfolyamának ezen beköszöntő számában pályázatot hirdet:

„A magyar zsidó diplomás ifjúság gazdasági elhelyezkedésének útja”

címmel.

A pályázat célja, hogy a kérdést felszínen tartsuk, hogy egy-egy komoly megfontolásra méltó megoldási lehetőséget tárjunk a nagy nyilvánosság elé, vezető zsidó köreink elé és, hogy igyekezzünk a problémát a megoldás stádiumába vinni.

A pályázaton részt vehet minden magyar zsidó intellektuel. A pályamű terjedelme legfeljebb 10 gépirt oldal lehet.

A pályázat eldöntésére külön bíráló bizottságot kérünk fel. Névsorát legközelebbi számunkban fogjuk közölni. Ugyanakkor közöljük a pályázat díjait és a pályázat beküldésének határidejét is.

A pályázatra vonatkozó mindennemű felvilágosításért Szerkesztőségünk címére (V., Lipót-körút 13. I. 6.) intézendők a levelek, melyekre azonnal válaszolunk.

Kürtharsogás

Megszólal az ősi kürt, mely Izráel jelentős eseményeinek tanúja volt és mi úgy érezzük, megrázó szavára talán sohasem volt olyan szükségünk, mint ma.

Mert ez a kürt, amely hangjaival a sínai kinyilatkozást kísérte, egy olyan világnak hirdeti az igazságszolgáltató Istent, mely sem istent, sem igazságot nem ismer. Ennek a kürtnek szava adta vissza a Jobel évben a rabszolga szabadságát, az elszegényedettnek birtokát. Ma egy olyan világ dübörög, melyben az önféltés, az önzés kiölte a szociális érzést, a hatalmas rabságban tartja a gyengét, a gazdag nem érzi testvéreinek a szegényt. Ez a kürt, melyről az Irás azt mondja, hogy bevezetője lesz a nagy napnak, mikor az emberek szeretetben egyesülnek, ma egy olyan világba küldi figyelmeztetését, melyet szétrombolt a nemzetek tébolyult önteltsége és amelyben a nemzetek és az egyesek lángoló gyűlölködése megásta sírját kultúrájának, civilizációjának, a szeretet mindama alkotásának, melyért élni érdemes.

Korunknak egyedüli jogforrása az ököl, mindenütt hazugság, tettetés, látszat, a legszentebb eszmék gyilkos mozdulatok takarói lettek.

A világ romokban hever és két évtizede már, hogy sokan úgy tesznek, mintha a világot ujjá akarnák építeni. Pedig csak — robbantják, hogy mint valami bányából, kincseit kiszadják.

Hogy a bűnbánat napja egyben a világteremtésének is fordulója, igen mély szimbólum.

A lerombolt világot a bűn (amely azonos a rombolással) nem építheti fel.

Csak az erény teremthet világokat.

Nem a gyűlölet, nem az erőszak, nem az ököl és nem az elnyomás. Hanem a szeretet, a testvériség, az egyenlőség, a szabadság.

Az ősi kürtnek hangjai!

Dr. Schwarz Mór.

Idézetek Sokolov beszédéből*

Az elmúlt napokban nyitották meg ünnepélyes keretek között Prágában a XVIII. cionista világtalálkozást, melyen háromszázhetven delegátus jelent meg. *Nachum Sokolov*, a Cionista Világszervezet elnökének nagyszerű beszédéből vesszük az alábbi idézeteket és úgy hisszük, hogy szolgálatot teszünk ennek leközlésével a „Zsidó Diák” olvasóinak, mert az a gerinces, nemes gondolkodás, mely ennek az embernek önérzetes szavaiból kiérzik, vérévé kéne válnia minden zsidó ifjúnak.

* A „Zsidó Szemle” szíveségéből, annak 30.-31. száma alapján közöljük.

Megnyitó beszédében a cionizmusról mintegy disputált: „... Mi-kép képzelik el a zsidó nép további életét, amikor léte gyökereit ki-tépték? Örök időkre csavarogjon ez a nép a világ körül? Országról-országra járjon, mint egy élő perpetuum mobile, megfosztva történelmi földjétől? Sohase találjon nyugtot ezt a kóborló élet? Vajjon ez az állapot nem szégyene-e az emberi civilizáció elemi alapfogolmainak?”

„... Programmunk röviden: A természet élő egységét akarjuk Erecz Iisroélben a diaszpórában pedig az ideális történelmi egységet. Autóemancipáció útján: saját munkánk és nemzeti alapjaink segít-ségével megteremtteni nemzeti otthonunkat. Ez a három gondolat kell, hogy egyesítsen minden cionistát!”

„... Németországban — mondotta a zsidóság világhelyzetéről tartott nagy beszédében — egy évszázad óta nem tapasztalt fordulata következett be a zsidó galutnak... Tévedés volna azt hinni, hogy itt csak a német zsidókról van szó. Nem a német zsidókat, hanem az egész zsidó népet támadják meg, akkor, amikor állandóan a zsidó faj kisebb értékéről beszélnek és a zsidó becsületet mérhetetlen módon becsülmérik... A német zsidók egyenjogúsága, amely száz év óta megtámadhatatlan alapelve a civilizált emberiségnek, Németországban hatályon kívül helyeztetett, mert csak telivér német néptársak lehet-nek teljesjogú állampolgárok... De nem szorítkozhatunk „felvilágo-sító” munkára akkor, amikor bennünket meggyaláznak és megsérte-nek. A zsidó nép az utolsó időkben új öntudatra és saját életére éb-redt és mi cionisták, akik magukat a zsidó nép avant-garde-jának te-kintjük, büszkén utasítjuk vissza népünk és becsületünk ellen inté-zett támadásokat. Mint a világ legrégebb kultúrnépeinek egyike, mint a biblia és a tízparancsolat népe, mint a próféták szelleméhez és er-kölcsösségéhez hű nép, magasan fölötte állunk az ilyen vádaknak. Majd négyezer éve annak, hogy a Sinaj hegyén a tízparancsolatot megkaptuk, hogy az emberszeretet kötelességét hirdeti bibliánk, amely még az idegen számára is szeretetet parancsol. „Az idegeneket ne nyomjátok el, mert tudjátok, ti is idegenek voltatok Egyiptomban. Egyforma jog legyen nálatok az idegen és a benszült számára, mert én vagyok minden ember Örökkévaló Istene, aki előtt mindenki egyenlő.” Több mint 1900 éve annak, hogy a kereszténység az ember-szeretet, de sőt az ellenség szeretetét is zászlójára írta és ennek a szeretetnek a nevében hirdette minden népnek és minden fajnak a megváltást. Több mint száz éve proklamálták az emberi jogokat és megszüntették a rabszolgaságot.”

„Mi azon az állásponton vagyunk, hogy a cionizmus és az emancipáció egymástól elválaszthatatlanok és egymást kiegészítik. Nincs nevéhez méltó zsidó emancipáció addig, míg maga a zsidó nép, qua zsidó nép, nem rendelkezik egy központi otthonnal a földkere-késégén, amelyet minden energiája és saját énje koncentrálására igénybe nem vehet. És nincs normálisan fejlődésképes cionizmus addig, amíg

a zsidó azokban az országokban, amelyekben élnek, nem teljesjogú állampolgárok és amíg a getthókban, részben ezeknek romjain kény-telen életüket tengetni.”

Majd pedig ezeket mondotta: „... Tiltakozunk a „Cion bölcsei” néven forgalomba hozott hamis pamflettek ellen, amelyekre való hi-vatkozással fantasztikus terveket tulajdonítanak nekünk. A mi moz-galmunk kezdettől fogva a legnagyobb nyilvánosság előtt dolgozott, Herzl Tivadar óta egyik legfőbb alapelvünk, hogy a nyilvános köz-lemény ellenőrzése alatt állunk.” A „Zsidó Diák” olvasói előtt nem ismeretlenek ezek a pamflettek. dr. Schwarz Mór tollából több na-gyobb cikkben számoltunk be ezeknek a hamis és átlátszó célzatú szennyiratoknak hazugságairól. Örömmel kívánunk ez alkalommal rámutatni ezen cikkek jelentőségére akkor, amikor a Cionista Világ-kongresszus elnöke beszédében külön kitér ezekre a hamis pamflet-tekre és felemeli tiltakozó szavát a zsidóság nevében.

Egyetemeink tanácsa és kari ülései az alábbi választási eredményt ejtette meg az 1933/34. tanévre:

Budapesti Kir. Pázmány Péter Tudományegyetem:

Rector Magnificus: dr. Angyal Pál.

Hittudománykari dékán: dr. Aistleitner József; jog- és államtudo-mánykari dékán: dr. Kuncz Ödön; orvostudománykari dékán: dr. Balogh Ernő; bölcsészettudománykari dékán: dr. Kornis Gyula.

Budapesti Kir. József Műegyetem:

Rector Magnificus: dr. Herrmann Miksa.

Mérnöki és építési osztály dékánja: Rohringer Sándor; gépészmér-nöki osztály dékánja: dr. Pogány Béla; vegyészmérnöki és egyetemes osztály dékánja: dr. Vendl Aladár; közgazdasági osztály dékánja: dr. Bud János.

Debreceni Kir. Tisza István Tudományegyetem:

Rector Magnificus: dr. Varga Zsigmond.

Hittudománykari dékán: Csikesz Sándor; jog- és államtudomány-kari dékán: dr. Baranyai Béla; orvostudománykari dékán: dr. Orsós Ferenc; bölcsészettudománykari dékán: dr. Pap Károly.

Pécsi Kir. Erzsébet Tudományegyetem:

Rector Magnificus: dr. Pázmány Zoltán.

Hittudománykari dékán: dr. Kiss Jenő; jog- és államtudománykari dékán: dr. Dambrowszky Imre; orvostudománykari dékán: dr. Fenyvessy Béla; bölcsészettudománykari dékán: dr. Prinz Gyula.

Szegedi Kir. Ferencz József Tudományegyetem:

Rector Magnificus: dr. Széki Tibor.

Jog- és államtudománykari dékán: dr. Heller Erik; orvostudomány-kari dékán: dr. Veress Elemér; bölcsészeti-, nyelv- és történettudománykari dékán: dr. Schmidt Henrik; matematikai- és természettudománykari dékán: dr. Keréjártó Béla.

Az első háborús generáció az egyetemeken

A statisztikai kimutatások már rég megjósolták, hogy ebben az évben jelentős csökkenésnek kell beállania az egyetemi tanulmányok elvégzésére jelentkezők számában. Ugyanis a világháború kitörése után az első esztendőben jelentkezett a férfiak tömeges hadbavonulásának egyik következménye: a születések számának lényeges csökkenése. Ez már 1915-ben

400.000

elmaradt születést jelentett Nagy-Magyarországon és ez a szám a következő háborús években még emelkedett. Az ebből Csonka-Magyarországra eső rész is igen tekintélyes számot tesz ki, mintegy

120—150.000-et.

Az 1915-ben született gyermekek 1921-ben kerültek első elemibe. Ekkor már megállapították, csakugy mint négy év múlva a középiskoláknál, a csökkent gyermek-létszámot. Az idén ez a korosztály érettségizett és majdnem mindenütt kisebb létszámú VIII. osztályok voltak. Ennek természetes következménye, hogy azoknak a létszáma is csökkent, akik érettségi bizonyítvány alapján most felvételüket kérhetik az egyetemre.

A jelentkezők számánál ebben az évben valószínűleg még nem fog oly erősen mutatkozni, mint ahogy az előre látható lenne, mert nagy számban fogják viszont most beadni kérvényeiket azok, akik tavaly, vagy esetleg tavalyelőtt nem lettek felvéve az egyetemekre.

Fegyveres fiatalság

Valami különös vad szellő fujdogál Európában. Háborús, fegyvercsörgetős hangja van. Hirtelen támadt, nem tudjuk, mikor jött és honnan. Tény, hogy most az emberek, de különösen a fiatalok utcán, munka közben, villamoson, vagy társaságban, úgy beszélnek a jövő háborúról, mint arról, hogy mit néznek meg jövő vasárnap moziban. Gáztámadás, hadirepülőgépek, tanktömegek, mérges bombák röpdősnek, úsznak a levegőben. Ime: Európaszerte itt a háborús pszichózis.

Van, aki pacifista oldalon is örül ennek. Így okoskodik: annyira ott áll mindenki előtt a háború borzalma és végzetessége, hogy aki csak egy kicsit is gondolkozik, mggyőződéses békepártivá válik.

Egy másik fölényesen legyint. Ugyan kérem, hol lehet ma háború, mikor a döntő szerepet vivő fiatal generáció életén már végigszántott, hacsak közvetlen kihatásaiban is, az utolsó háború. Ilyen kalandba még egyszer nem ugranak be.

Hát nem. Az emberek, különösen a fiatalok könnyen felejtenek. Hitler és Mussolini rádiószózatái jobban megkapják őket, mint a Remarque könyv egyre halványuló léte. Talán, hogy nem mindenkit? Mindenkit nem, de az önállótlán, gyökértelen, szájalmas, de mégis csak döntő többséget igen.

Mert ez a fiatalság — esetleg csak átvitt értelemben, fegyverben áll! Nem szabad visszariadni ettől a kissé kellemelen tényről! Vétkes felelőtlenség ma mindent az „ugyis pacifista mentalitásra” bízni. Igenis, az európai fiatalság nagy része egyik országban inkább, a másokban kevésbé, készül a háborúra, esetleg csak szórakozás, játék, társaság vagy sport címszavak alatt, de van egy olyan tömeg, mely mindenét egy háborútól várja. Kilátástalan, munkanélküli, szomorú életének fix pontjává válhat az a tudat, hogy eljöhet egy olyan megmozdulás, amikor megmutathatom ki és milyen vagyok. Ha esetleg életben maradnak: ime, a háború megtette azt, amit a béke nem tudott megtenni: munkát adott.

Egyre nő ez a vészes tömeg. Hangjuk egyre rikácsolóbb és szemtelenebb lesz. A békés megoldások harcosai halkulnak és ritkulnak. Átkos optimizmusukban gügyögve hisznek Európa békéjének stabilitásában.

Szomorú szívvel nézem a Hitlerékért tomboló lelkes, díszfelvonuló német fiatalságot. Seldte, az acélsisakosok mindenható vezére kiadta a nagy parancsot: 6 havi katonai előképzést a középiskolásoknak. S miközben a pergő vásznon a végtelen sorokban felvonuló balilákat figyelem és ahogy őket a különböző országokban hívják, csüggedten állapítom meg, hogy lassan mindenki azt fogja énekelni az ismert melódiára:

Megállj, megállj kutyá... ország...

Zádor György

A nagy per

A Soli Deo Gloria kiadásában (melynek lapja az „Uj Magyarország”) többek tollából megjelent 110 oldalas könyv a zsidókérdéssel foglalkozik.

Helyes álláspont a zsidókérdés tagadása. Amint nincs katolikus, vagy protestánskérdés, ép úgy zsidókérdés sincs. Ilyen csak túlhevült agyakban vagy elfogult lelkekben létezik. Az államot csak az érdekelheti, hogy polgárai tehetségükkel hűségesen szolgálják-e, de sohasem az, hogy felekezet szerint hova tartoznak. Ahol ez a kérdés nagyon él, ott rendszerint valami baj van, amelyről el akarják terelni a figyelmet, a zsidót elsősorban akkor állítják oda, mint a bűnök böven buzgó kútfejét, mikor a bűnáradat csakugyan létezik. Megtehetik ezt az ököljog alapján. A többség erejében bízva. És tudva a zsidóság elhagyatottságát, kicsiny létszámát. A zsidó ma is szabad prédája a báránybörbe bujt farkasoknak, vogelfrei, mint a régi korok sötétjében, akiről a legnemtelenebb hangon beszélni is helyes dolog. A zsidókérdés felvetőiben (nagyon kevés kivétellel) a zsidógyűlölet dolgozik, vagy a térítés buzgalma, mely a mások földjén vétkezik a nyolcadik parancsolat ellen, ahelyett, hogy saját földjén gyomlálna.

De ha nincs is zsidókérdés, igen is van kereszténykérdés. Ugyanis kérdés, hogy csakugyan keresztények azok, akik unos-unta-

lan belénk ütődnek? Akik nyelvüket, tollukat folyton rajtunk köszörülnek és szeretetfestéssel mázolják át zsidópiszkoló írásaikat. Hiszen ezek a tudományos, szenteskedő írások mérgezik meg legjobban a kellő kritikával nem rendelkező tömeget, ezek a „tárgyilagosságok” vetik el ama magvakat, melyekből előbb vagy utóbb véres hajtás fakad. Felháborító, hogy boldog-boldogtalan avatatlan kézzel nyúl ahoz, ami szent nekünk, hogy olyanok, akiknek fogalmuk sincs sem a zsidóról, sem vallásáról, cikkeik tárgyául épen a nekik ismeretlen választják. Felháborító, hogy örökké csak bennünk keresnek, találnak hibákat, holott, mintha odaát sem volna még minden egészen tökéletes, minden oly hibátlan. Visszautasítjuk ezt az illetéktelen beavatkozást, nem kértük és nem fogadjuk el tanácsaikat, komolytalan kritikájukat. Tiltakozunk önértetünket, érzéseinket mélyen sértő írásaik ellen, tiltakozunk az igazság és a jó ízlés nevében.

És ne akarjanak bennünket megtéríteni. Jó nekünk ez a vallás, mely apáinkban a lelket tartotta, mikor a rosszul értelmezett kereszténység nevében Európa örök szégyenére embertelenül üldözték és elnyomták őket. Jó nekünk ez a vallás, mely a legmagasabb eszmék foglalatja és amelynek etikájából több vallás vett kölcsön. Azok az eszmék, melyekkel bennünket csábítgatnak, tőlünk való. Nem kell értük a szomszédba mennünk. Ahelyett, hogy nekünk kínálják helyesebb volna, ha számos hívüket bírnák rá, azok megvalósítására. Mindjárt enyhébb volna a hangulat ezen a megnyomorodott világon.

Mert a könyvnek elsősorban térítő célzata van. Soraiból ez tűnik ki. Eltekintve néhány jóakarató, legfeljebb tájékozatlan lapjától, általában annak bizonyítása a fontos, hogy a zsidó, mint zsidó nem ember és nem érték, viszont a református kereszténység azzá teheti. A cikkeik általában komolytalanok, gyengék, agyoncsépett antiszemita frázisaikkal nevetségesek. A szürke tömegből szürkességével kirikolt a fajvédő Levatic cikk, amelyben például ilyen vidámságokat mond: „Stalin, a tíflii cipőfoltozó varga fia csak nemrégiben vette el az öt éves terv zsidó (?) szerzőjének Kaganovicsnak leányát feleségül, ami az oroszországi zsidó uralom újabb megerősítését jelenti.” (31. old.) Értékben csatlakozik hozzá dr. Sebestyén Jenő cikke „A zsidó etikai értékeléséről”, mely cikk azt a gyanút ébreszti az emberben, hogy a ref. theol. igazgató úr nem ismeri sem a zsidók történelmét, sem irodalmát, sem etikáját. Bánja a szösz! De minek beszél olyasmiről, amihez nem konyít? Olyanokat mond az igazgató úr nagy lelkesedéssel a hatvanadik oldalon „a zsidóságnak évezredek óta — ... nincsenek ideáljai”. Hasonlókat állít, hasonló értékű, gyűlölködő cikkében Berkes József ref. lelkész úr, „érzelem, misztikum, romantika, rajongás nem sajátosságai a zsidó szellemnek”. (79. old.) De hát vajjon mi tartotta meg a zsidót vallásában a számtalan európai pogrom alatt, ha nem az ideálok iránti rajongás? Nem volna jó, ha a tiszteletes urak mielőtt a zsidókról értekeznek, egy keveset hallgatnának a rabbiképzőben?

„A zsidóság és a sajtó” (Máthé E. theol. m. tanár) gyöngéd kézzel mutatja meg a zsidó kalmárszellemet az ujságirodalomban. Milotay cikke azt próbálja bizonyítani, hogy a zsidó nem tud magyar szellemben írni. Hogy „zsidók a gazdasági életben” (Bernát I.) című cikk túlárad a tárgyilagosságtól, azt már az első sorokban sejteni lehet. A sorozatot Ravasz püspök fejezi be: „A zsidókérdés megoldása” című cikkével, melyben a zsidókat a református egyházba invitálja.

A könyv első cikke dr. Kiss Arnold főrabbié, az utolsó Ravasz László püspöké, mintha a könyv is, az egyháznak azt az állítását akarná szimbolizálni, hogy az Ó-testamentumtól az új, a fejlődés az Új-testamentumhoz vezet. De ne feledje püspök úr a zsidóknak azt az évezredek hibáját (ha már a többit a könyv olyan indiszkrétan leleplezi), hogy jobbról-balról olvasnak.

A mi fejlődésünk, a mi útunk, a mi üdvösségünk az a könyv marad, melyet Önök ugyan Ó-nak mondanak, de nekünk mindig Új lesz.

A könyvből felénk zuhogó valótlanosságok közül ragyogóan emelkednek ki dr. Kiss Arnold és dr. Vámbéry Rusztém cikkei.

Oázisok a nagy szellemi sivatagban.

Dr. Schwarz Mór

A jeruzsálemi egyetem barátai körének megalakítását vette tervbe a „Múlt és Jövő” című magyar zsidó tudományos folyóirat. A realitásában is eszményi, nemes cél mellé örömmel csatlakozik minden igaz érzésű zsidó ember, de kivált a magyar zsidó ifjúság, a magyar zsidó diplomás. Ez az ifjúság tudja legjobban megbecsülni, hogy mit jelent egy önálló zsidó egyetem, ahol végre nem megtört a zsidó tudós, a zsidó diák!

Német egyetemi tanárokra, akik világszerte dicsőséget szereztek a tudománynak, az új horogkeresztes német rendszer akár vallásuk, akár politikai felfogásuk miatt sem volt sok kimérettel. A „tisztogató” munka természetesen még nem ért véget s azoknak az egyetemi tanároknak is megnehezíti a dolgát, akikre az árja rendelet kivételt tett, mert vagy maguk vettek részt a háborúban, vagy a fiuk elesett abban. Ezekkel egy kalap alá veszik azokat az „árja” professzorokat, akik nem hajlandók meg-

görnyedni a „Führerelmélet” előtt s nem adják fel a gondolatnyilvánítás szabadságát, s örálló véleményüket. Az ilyenek ellen a Hitler ifjúság lép fel és az illetőket „bojkottálja”. Így például a boroszlói egyetemen négy tanár bojkott alá helyezését követeli az ifjúság. Blesing heidelbergi, Fischer Guidó és Türkheim Hans hamburgi és Cohn Konrad berlini tanárokat pedig tartósan szabadságolták Blumenthal, a nagyhirű berlini rákkutató, Sauerbach, a világhírű berlini tüdőspecialista kénytelen volt lemondani, épügy, mint Haber Fritz tanár. Seidel Fritz professzor meghasonlásában, amelybe belekergették, agyonlőtte magát. Moral Hans tanárt, a rostocki egyetem világszerte becsült tanárát a német kormány szintén az elsők között küldte „tartós szabadságra”. Közvetlenül ezután meghívták a belgrádi egyetemre. Habozott, küzködött, nem tudott határozni. Végül is elfogadta a meghívást Elutazása előtt két nap-

pal az izgalmak következtében szív-
szélhűtésben hirtelen meghalt. Így
a horogkereszt...

DEBRECENBEN ismét a menza
bezárásának veszedelme fenyeget. Mint
azt egyes OMIKE-vezetőségi tagok ki-
jelentették: október 1-én már nem nyi-
lik meg a menza. Most a nemrég meg-
alakult MIEFHOE, *kivált Bárdos*
György munkálkodik a menzának oly-
kép való fennmaradásán, hogy azt
maga a MIEFHOE venné saját keze-
lésébe. Nem merjük elképzelni, hogy
szegénysorsu hallgatóink menza nél-
kül álljanak. Nagy szégyenfoltja lenne
a debreceni zsidóságak, ha 40—50 ke-
nyérszékű diáktól megvonják az ed-
digi szerény ebédet és vacsorát.

Biedl professzor, a prágai né-
met egyetem világhírű orvosprofesz-
szora aug. 27-én Prágában hirtelen
elhunyt. Biedl tanár magyar szármá-
zású ember volt, unokafivére dr.
Biedl Samu, a szegedi izraelita hit-
község jelenlegi elnöke. Biedl világ-
hírű tekintély volt, aki különösen a
belső kiválasztó mirigyek megbetege-
désével foglalkozott. Neve 1931-ben
bejárta az egész világot, amikor a
súlyosan megbetegedett Masaryk el-
nök kezelő orvosai őt hívták meg
konziliumra. 1927-ben Budapesten is
tartott előadást. Nagy szeretettel,
gyakran magyar nyelven vizsgálta
magyar hallgatóit. Gondoskodó
szeretetével különösen a numerus
clausus miatt kinttanulni kénytelen
magyar egyetemi hallgatókat vette
körül. Biedlt a világ minden táján
élő tanítványai gyászolják.

A **budapesti orvosi fakultásra** öt-
vennel kevesebb elsőévest vesznek
fel. A múlt évben kétszáz elsőévest

vettek fel, most úgy döntött a fakul-
tás, hogy mindössze százötven első-
évesnek szorítanak helyet. Leányo-
kat csak a legkivételesebb esetekben
engednek be az orvosi fakultásra.
Más karokon nem változik a keret a
múlt tanéveihez képest.

Az **eddig Németsországban** tanu-
ó egyetemi hallgatóink most nagy szá-
ban igyekeznek az olasz egyete-
mekre. Már az elmúlt tanév végén
is sokan otthagyták eddigi tanul-
mányi helyüket és egyenesen Olasz-
országba utaztak. A kinn szerzett dip-
loma ugyanis Magyarországon csak-
úgy érvénytelen, mint Németsország-
ban is külföldi számára. A német-
országi zsidó egyetemi hallgatók
jelenlegi helyzete az, hogy további
tanulmányaikat folytathatják, azon-
ban új hallgatóként zsidót nem vesz-
nek fel.

A **bécsi egyetemeken** az őszi sze-
mesztertől kezdve rendőrőrszobákat
rendeznek be. Az elmúlt tanévben le-
folyt zavargások késztetik az egye-
temi hatóságokat erre az intézke-
désükre. A külföldi hallgatókat is
ezentúl szigorúan ellenőrizni fogják
és remélik, hogy ezzel végleg elejét
fogják venni az egyetemi verekedé-
seknek.

Lengyel antiszemita érzelmű diá-
kok a tankönyv drágasága miatt a
zsidó könyvkereskedők ellen -ünet-
nek most, hogy a tanév kezdete kü-
szöbön áll. A diákság kimondotta,
hogy bojkottálni fogja a zsidó köny-
vesboltokban való vásárlást és erő-
szakkal akarja megakadályozni, hogy
bárki is vásároljon. A diákság erő-
szakos fellépését több letartóztatás
követte.

Kéziratot nem adunk vissza: Felelős szerkesztő és kiadó: *Óri László*
Minden cikkért szerzője felel.

MINDEN MAGYAR, NÉMET ÉS ANGOL NYELVŰ KÖNYV

megjelenés után azonnal kikölcsönözhető

GONDOS SÁNDOR

„zsidó és modern kölcsönkönyvtár”-ából

BUDAPEST, VI, ANDRÁSSY-UT 67

Kölcsönzési díj havi

V i d é k r e
is
kölcsönzünk!

1.50

A Zsidó Diák előfizetői számára

1.—

Riviera
élővirág

ü

z

l

egyetem

mellett!

Eszterházy-utca 2.

telefon: 42-0-94.

A Zsidó Diák előfizetési ára 1 évre

Diákoknak 3 P. ∴ Nem diákoknak 6 P.
Ausztriában 6 schilling, Olaszországban 25
lira, Csehszlovákiában 40 kc. Jugoszláviában
65 dinár, Romániában 250 lei, Franciaor-
szágban 30 franc, Svájcban 6 franc és Ame-
rikában 1.50 dollár. — Egyes szám ára a
fenti előfizetési árak tizedrésze.